

بررسی مقایسه ای روانشناسی دستخط وامضاء جهت اثبات اصولب

اسناد مسلم الصدور منطبق با قوانین کیفری ایران

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۷/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۲/۱۲)

سیدعباس خلیل پور چالکیاسری

افسر بازنشسته ی کشف جرایم ناجا

دوره دکتری حقوق جزا و جرم شناسی

پژوهشگر برگزیده کشور و دارنده تندیس پژوهشگر برتر سال ۱۳۹۸ از موسسه قانون یار

چکیده

فرآیند آنالیز دست خط را خط شناسی [۱] می نامند؛ در این فرآیند شبهه علمی شیوه نگارش حروف و کلمات شامل اندازه حروف، فاصله بین کلمات، شیوه ارتباط بین دو یا چند حرف مختلف، میزان فشار و ویژگی های روانی و فیزیکی فرد نگارنده مشخص می شود؛ بیش از پنج هزار صفت شخصیتی مرتبط با دست خط افراد وجود دارند و فاصله بین حروف، ارتباط بین حروف و شیوه امضاء می تواند نشانگر خصوصیات اخلاقی هر فرد باشد؛ به منظور بررسی دستخط و یا امضاء، ابتدا متن به قطعات واحد از قبیل یک کلمه، یا یک حرف، یا یک قطعه ترسیمی تقسیم می شود [۲] بخش ها اسکن می شوند و با استفاده از نرم افزارهای خاص کالبد شکافی می گردند. هر واحد توسط خط کش از واحدهای دیگر مجزا شده و شماره گذاری می گردد. هر بخش با بخش های دیگر از لحاظ تمایل به سمتی خاص مقایسه می شود و بخش های متفاوت از بخش های دیگر مجزا گردیده و جدا گانه قرار داده می شوند؛ شباهت ها و تفاوت ها در ترسیم خطوط مدنظر قرار می گیرند. برای بررسی دقیق تر، متن مورد بررسی با نمونه های نوعی طبیعی که از قبل انتخاب شده اند با روش مقایسه انطباق داده می شود. طرز اتصال حروف الفبا از سمت چپ به راست و بالابه پائین در یک صفحه، نگارش افراد را نسبت به یکدیگر منحصر به فرد می کند. در این پژوهش به صورت مطالعه کتابخانه ای و فیش برداری و تطبیق با اصول اسناد با توجه به مشکلات عدم وجود منابع معتبر و کمبود تعداد کارشناس خط در رشته تشخیص اصالت خط و امضاء بصورت مقایسه ای در تحلیل ساده به همراه روانشناسی خط مطابقت و برای ارتقاء سطح علمی

و پیشگیری از رشد متعدد پرونده های قضایی جعل و سوء استفاده از سند مجهول تقدیم میدارم.

واژگان کلیدی: دستخط، امضاء، اصول اسناد، روانشناسی، قوانین کیفری

مقدمه

نتایج بررسی های ترسیم شناسی نویسنده خط در تحقیقات جنایی از طریق تکنیک های ترسیم شناسی یافته های پزشکی به اثبات رسیده که ماهیچه هایی از بدن نویسنده خط در هنگام نوشتن به حرکت و جنبش در می آیند، توسط سیستم عصبی مرکزی بدن کنترل می شوند. شکل و فرم دستنوشته در یک زمان مشخص تحت تاثیر حرکات ماهیچه های دست و دیگر ماهیچه های همکاری کننده با دست قرار می گیرد. متن های که از جرم های مصلحتی گرفته تا تهدیدات تروریستی، تکه هایی کاغذ مشتمل بر دست نوشته یا متون تایپ شده هستند که مورد بررسی قرار می گیرند که طریقه تعیین هویت نویسنده توسط سازمان پزشکی قانونی با استفاده از نرم افزارهای کامپیوتری، ابزار تشخیص مدل و انگاره، تکنولوژی تصویر و زبان شناسان حقوقی قادر به تعیین هویت نگارنده متن می باشند. در مورد متن هایی که نویسنده تحت فشار و تهدید(قاعده اضطرار و اکراه) نوشته است، فاکتورهای موخذ شده از نوشته مورد بررسی متفاوت میگردند. روش دیگر بررسی سند از زاویه های مختلف است. در اکثر موارد ترکیب قشرهای چند بعدی سند و حرکت منبع نور در تشخیص اینکه سند اصل است یا خیر به کار می رود. این روش که توسط نرم افزارهای کامپیوتری انجام می شود جایگزین روش قدیمی بررسی سند بوسیله میکروسکوپ شده است بدین صورت هم در وقت صرفه جویی می شود و به دقت و سرعت عمل نسبت به تراکم موضوعات ادعایی از سوی ذیحقان یا ذینفعان بوجود آمده از آنجاییکه قیمت زمین و مسکن و خودرو و اسناد تجاری در چند سال اخیر رشد مالی جهشی داشته لذا افراد بزهکار در جهت نیل به سود جویی نسبت به اسناد دستبرد یا بصورت الحاق یا الصاق و یا فروش مختلف دیگر جرم جعل را تحقق می نمایند متاسفانه حقوقدانان جوان بدلیل عدم داشتن تخصص و دانش تجربی در دام بزه کاران گرفتار و ندانسته از ناحقی دفاع یا نظریه پردازی

اشتباه می نمایند در این پژوهش بصورت مقایسه ای بدون چشم مسلح و ابزارهای آزمایشگاهی مطالبی تقدیم میگردد تا با تمرین والگوسازی مقتدرانه در اولین رویت اسناد مخصوصا وکلای جوان برای تصدق نمودن اسناد تقدیمی از سوی موکلان ارائه شده با حداقل میزان ریسک موجبات خودپیشگیری ومانع ضرر مادی که انسان را در اموال و دارایی خود متضرر می سازد و نیز جلوگیری از ضرر معنوی و اجتماعی بزه جعل به شرافت و موقعیت اجتماعی دیگری وحتى منافع خصوصی فرد لطمه وارد می آورد که در نتیجه مصالحه جامعه را به مخاطره می اندازد و باعث می شود که اقشار جامعه، حتی با تنظیم اسناد رسمی، در معاملات خود احساس امنیت نکنند و سایر فضایل به نفع عدالت کشوربار می نمایم امیدوارم این اثر حقوقی در راستای حمایت از عرصه عدالت مثمر ثمر باشد.

بخش اول: تعریف جعل

جعل در لغت به معنای ساختن، قرار دادن، نهادن، وضع کردن، زشتی را نیکو گردانیدن، مبدل ساختن، دیگرگون کردن، از حالتی به حالت دیگر درآوردن، می باشد.

تعریف جعل در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲: عبارت از قلب متقلبانه حقیقت در سند، نوشته یا چیز دیگر است، به قصد اضرار به غیر، به روش های پیش بینی شده در قانون و نیز در تعریفی دیگر، جعل، تغییر دادن آگاهانه نوشته یا سایر چیزهای مذکور در قانون دانسته شده است که به قصد جا زدن آن به عنوان اصل، برای استفاده خود یا دیگری و به ضرر غیر، صورت می گیرد بطوریکه در ماده ۵۲۳ قانون مجازات مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ مقرر شده که جعل و تزویر عبارت است از ساختن نوشته یا ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیررسمی و خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تقدیم یا تأخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق نوشته ای به نوشته دیگر یا به کاربردن مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظایر این موارد ذکر شده در فوق، می باشد.

بخش دوم: تعریف سند در قانون مدنی ایران

سند عبارت است از هر نوشته که در مقام دعوی یا دفاع قابل استناد باشد و بر دو نوع رسمی و عادی منقسم است سند رسمی، سندی است که در اداره ثبت اسناد و املاک یا دفاتر اسناد رسمی یا نزد سایر مأموران رسمی در حدود صلاحیت آنها بر طبق قانون تنظیم شده باشد و سایر اسناد عادی محسوب می شوند (ماده ۱۲۸۴ قانون مدنی)

بخش سوم: جعل اسناد

هرگاه جاعل اقدام به تنظیم نوشته ای و برگه ای شبیه برگه و نوشته های اصلی بنماید و در آن سند و نوشته امضایی را به جای صاحب نوشته اصلی نماید و یا مهری بسازد و روی آن برگه ساخته شده بزند و یا سندی و نوشته را مخدوش نماید و کلمه ای از آن یا جمله ای را بترشد و یا بخراشد که باعث حذف آن نوشته شود و قسمتی از نوشته را سیاه نماید که باعث ناخوانا شدن آن قسمت از سند و نوشته گردد و بخشی از نوشته را پاک کند و نیز نوشته ای را به طریق حرفه ای بر روی سند نوشته دیگر بچسباند و الصاق نماید و یا اعداد و تاریخ روی سند و نوشته را با اضافه کردن یا حذف قسمتی از اعداد تغییر دهد و یا استفاده از مهر دیگری که بدون اجازه وی ذیل نوشته یا روی سندی بزند و ارائه کند جعل سند محسوب می شود

بخش چهارم: ارکان و اشکال جعل اسناد در قوانین کیفری ایران

بند اول: رکن مادی (جعل مادی)

آن اعمال و افعال که در تعریف جعل و ذکر مصادیق آن به عمل آمد توسط شخص، انجام شود تا رکن مادی تحقق یابد شامل فعل و ترک فعل شود. جعل مادی به تغییر ظاهری سند با استفاده از روش های فیزیکی مانند برش یا تراش آن گفته می شود. لازمه جعل مادی، انجام عمل مادی است. به عبارت دیگر، سند ابتدا به صورت واقعی در عالم خارج وجود پیدا می کند، آنگاه بزهکار با عمل خود، محتوا و مضمون یا امضای آن را تغییر می دهد و نتیجه عمل وی در سند باقی می ماند.

بند دوم: رکن معنوی (جعل معنوی)

به قصد انجام عمل مجرمانه و آگاهی و هوشیاری در حین انجام جعل تلقی می شود جعل معنوی، به تغییر مفاد سند اطلاق می گردد. جعل معنوی، قلب حقیقت در ذهن صورت می گیرد و بعد در نوشته یا سند منعکس می شود.

بند سوم: رکن قانونی

قلب متقلبانه حقیقت است، یعنی هر قلب حقیقتی، جعل محسوب نمی شود؛ بلکه قلب به قصد تقلب مشمول این عنوان است. در جعل سند باید توجه داشت که قلب حقیقت، وقتی جعل می شود که مربوط به حکم سند یا مربوط به اموری باشد که سند یا نوشته، برای

اثبات یا نفی آن تنظیم شده است. پس جعل سند عبارت از تغییر یا تحریف متقلبانه حقیقت در نوشته یا سند یا هر چیز دیگر، به قصد زیان رساندن به دیگری باشد در تبیین مصادیق جرم جعل، می‌توان گفت: ساختن یا تغییر آگاهانه نوشته یا سند، ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیررسمی، خراشیدن، تراشیدن، قلم بردن، الحاق، محو، اثبات، سیاه کردن یا دست بردن در تاریخ سند یا الصاق نوشته‌ای به نوشته دیگر، یا به کار بردن مهر دیگری بدون اجازه صاحبش، به قصد جا زدن آن به عنوان اصل برای استفاده خود یا دیگری، به ضرر غیر و به قصد تقلب از مصادیق جعل محسوب می‌شود

بخش پنجم: مجازات جرم جعل و استفاده از سند مجعول در نگاه مقنن

بند اول: مجازات جعل و استعمال اسناد مجعول رسمی

طبق ماده ۵۲۵ ق.م.ا. ۱۳۹۲، جعل احکام یا امضاء یا مهر یا دستخط معاون اول رئیس جمهوری یا وزراء یا مهر یا امضای اعضای شورای نگهبان یا نمایندگان مجلس یا مجلس خبرگان یا قضات یا یکی از رؤسا یا کارمندان و مسئولین دولتی از حیث مقام رسمی آنان و جعل مهر یا تمبر و علامت شرکت یا مؤسسات یا ادارات دولتی یا نهادهای انقلاب اسلامی و جعل منگنه یا علامت تعیین عیار طلا یا نقره و یا جعل و استفاده از اسکناس رایج داخل یا خارجی یا اسنادبانکی مانند برات قبول شده از طرف بانک یا چک های صادره از طرف بانک ها و سایر اسناد تعهد آور بانک. طبق ماده ۵۲۶ ق.م.ا. ۱۳۹۲، هرکس اسکناس رایج داخلی یا خارجی یا اسناد بانکی، اوراق بهادار یا حواله های صادره از خزانه را به قصد اخلال در وضع پولی یا بانک یا اقتصادی یا بر هم زدن نظام کشور جعل یا وارد کشور کند یا با علم به جعل استفاده کند. اگر مفسد و محارب شناخته شود، به ۵ تا ۲۰ سال حبس محکوم می‌شود. جعل مدارک اشتغال به تحصیل یا فارغ التحصیلی یا تائیدیه یا ریز نمرات تحصیلی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی داخل یا خارج از کشور یا ارزش نامه های تحصیلات خارج را جعل کند یا با علم به جعل بودن استفاده کند علاوه بر جبران خسارت به حبس از ۱ تا ۳ سال محکوم می‌شود. هر کسی مهر یا منگنه یا علامت یکی از ادارات و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مانند شهرداری را جعل کند یا با علم به جعل استعمال رکن آن به ۶ ماه تا ۳ سال حبس محکوم می‌شود. هرکس شخصاً یا توسط دیگری برای معافیت خود یا شخص دیگری از خدمت دولت یا نظام وظیفه و برای تقدیم به دادگاه گواهی

پزشکی به اسم طبیب جعل کند به حبس از ۶ ماه تا ۱ سال یا ۳ تا ۶ میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شود. اگر پزشک تصدیقنامه برخلاف واقع درباره شخص برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه برای تقدیم به مراجع قضائی بدهد به حبس از ۶ ماه تا ۲ سال و یا به ۳ تا ۱۲ میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شود. اگر کسی به جای دیگری در آزمون ها اعم از کنکور ورودی دانشگاه ها، دانش سراها، مراکز تربیت معلم، اعزام به خارج یا امتحان داخلی نهایی واحدهای مزبور یا امتحانات دبیرستانها، مدارس راهنمایی و هنرستان و غیره در جلسه امتحانات شرکت کند حسب مورد مرتکب و داوطلب علاوه بر مجازات اداری و انتظامی، به دویست هزار ریال تا یک میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

بند دوم: مجازات جعل در اسناد یا نوشته های غیررسمی

طبق ماده ۵۳۶ قانون مجازات اسلامی اسلامی مصوب ۱۳۹۲ هرکس در اسناد یا نوشته های غیررسمی جعل یا تزویر کند و یا با علم به جعل و تزویر از آن اسناد استفاده کند، علاوه بر جبران خسارت به حبس از ۶ ماه تا ۲ سال یا به سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

بخش ششم: تعریف امضاء با نگاه تحلیلی حقوق جزایی

امضاء ترکیبی از خطوط زینتی (آرایشی) همراه با علائم، رموز، حروف یا کلمه است که هر شخص برای خودش انتخاب میکند، تا به وسیله آن خودش را از دیگران متمایز کند و جزء تاییدی و تصویبی اسناد است در بسیاری از کشورها از جمله ایران، امضاء ترکیبی از خطوط زینتی، حروف و نام و نام خانوادگی فرد است؛ ولی در کشورهای غربی از جمله امریکا، امضای افراد عبارت از نگارش نام و نام خانوادگی یا حرف اول نام و نام خانوادگی با حروف لاتین همراه با زواید تحریری است. امضاء جزء تأییدی و تصویبی اسناد است و انعکاس امضای یک فرد در ذیل یک سند یا متن یعنی تأیید و تصویب آن سند؛ بنابراین اسناد تعهد آور غیر جنایی، بدون وجود امضاء قابلیت اجرایی ندارد. بنابراین تحریر یک متن توسط فرد مشخصی که فاقد امضاء باشد، برای وی تعهد آور نیست. امضاء جزء عناصر سه گانه اسناد عادی، رسمی و تجاری است. امضاهای متعارفی و مسلم الصدور امضاهایی هستند که در نامه ها و اسناد غیر رسمی و اسناد رسمی افراد منعکس می شود. قالب کلی،

اندازه و ابعاد امضاء سرعت و صراحت، شروع و خاتمه، زاویه استقرار امضاء نسبت به خط افق، فشار قلم، ترکیب خطوط زینتی امضاء، معیار مقایسه امضاهای مورد ادعا با امضاها اساس تطبیق است. گاهی امضاهای افراد از طریق انتقال آنها با فشار قلم یا قرار دادن امضاء بر روی شیشه و در مجاورت نور و ردیابی امضاء به وسیله قلم یا اسکن و انتقال نقش امضا با تجهیزات رایانه ای در ذیل اسناد مجعول و ساختگی، جعل میشود. مجعول بودن این گونه امضاها توسط کارشناسان آزمایشگاه تحقیقات جنایی با استفاده از تجهیزات قابل شناسایی خواهد بود. با توجه باینکه دست نوشته ها و امضای افراد نیز از مشخصات بیومتریک آنهاست، در سالهای اخیر کارشناسان رایانه نسبت به ایجاد نرم افزار مقایسه‌های خودکار امضای مورد ادعا و جنایی با امضاها اساس تطبیق تحت عنوان کرده اند

بخش هفتم: عوامل برتری امضاء نسبت به آثار انگشتان ذیل اسناد

مهمترین برتری امضاء نسبت به اثر انگشت آن است که امضاء توسط ذهن و ضمیر شکل میگیرد و هم زمان با بی هوشی و خواب به طور موقت و با مرگ به طور دائم از بین می‌رود؛ بنابراین مثل اثر انگشت نمیتواند در حالت بیهوشی و خواب مورد سوء استفاده قرار گیرد. شرایط حاد روحی و اجبار و اکراه و تهدید و تردید، خطوط زینتی امضاء را متزلزل میکند، در صورتی که شرایط یاد شده در انعکاس نقوش آثار انگشتان تأثیری ندارد. امضاها در صورت تقاطع آنها با متن سند، در تعیین تقدم و تأخر متن نسبت به امضاء یا سفید امضاء بودن سند کار برد داشته و لیکن جوهر استامپ آثار انگشتان این خاصیت را ندارد.

بخش هشتم: شیوه های امضاء و تعریف دستخط (دست نوشته)

امضاهای پیچیده و ناخوانا نشانگر شخصیت مرموز، پنهان و نسبتاً غیر قابل درک فرد است؛ بر عکس امضای خوانا و تمیز میزان رضایتمندی و عدم تظاهر فرد را نشان می دهد. هر متن دستنوشته ای که در بافت حقوقی مورد بررسی قرار گیرد، سند حقوقی نامیده می شود و توسط کارشناسان بررسی جعل اسناد به اصطلاح کالبد شکافی می گردد. به این عمل تجزیه و تحلیل قانونی دست نوشته یا دستخط می گویند. بررسی آناتومی دستخط و پارامترهای آن، کارشناسان را به اصول روانشناسی رفتار، خلق و خو و شخصیت، و جنبه های عصبی اجتماعی که همه سرچشمه در مغز صاحب خط دارد هدایت می کند.

بخش نهم: روانشناسی دست خط و شخصیت نویسنده جهت کشف اسناد جعلی

افرادی که حروف را بصورت ریز می نویسند، دارای شخصیت خجالتی، درونگرا و دقیق هستند؛ کسانی که حروف را بصورت بزرگ می نویسند، افرادی عاشق جلب توجه دیگران و برون گرا هستند و نوشتن حروف در ابعاد متوسط نشان دهنده سازگاری و اعتدال فرد است.

افرادی که بین کلمات فاصله زیادی می گذارند، از آزادی خود لذت برده و از محصور شدن بیزار هستند؛ برعکس افرادی که کلمات را نزدیک به هم می نویسند، تحمل تنهایی را نداشته و تاحدودی فضول هستند.

شیوه نگارش و کشیدگی حروفی مانند ۱ و ۵ نیز وضعیت فکری فرد را نشان می دهد؛ اگر حلقه این حروف عریض باشد، به معنای آرامش و فکر باز فرد است و حلقه تنگ و کوچک دیرباوری فرد را نشان می دهد.

بخش دهم: محل قرار دادن نقطه هر حرف و دیگر موارد

قرار دادن نقطه بر روی حروف نیز دارای مفاهیم مختلفی است؛ نقطه بالای حروف نشانگر تخیل بالای فرد است، نقطه نزدیک به پایه حرف شخصیت سازمان یافته و همدلانه فرد را نشان می دهد. نقطه در سمت راست حرف خصوصیت بچه گانه فرد را نشان می دهد و قرار دادن نقطه در سمت چپ به معنای تأخیر یا تعلل در انجام کار است.

افرادی که موقع نوشتن فشار زیادی بر قلم وارد کرده و حروف و کلماتی ضخیم و پر رنگ می نویسند، افرادی متعهد و جدی در کار هستند، اما به انتقادات اهمیت نمی دهند؛ بر عکس افرادی که فشار کمی در هنگام نگارش وارد می کنند، از حس همدلی بالا، اما انرژی کمی برخوردارند. سرعت نگارش آهسته ویژگی افراد متکی به خود و سازمان یافته است و نگارش سریع نشانه ای از بی حوصلگی و بیزار بودن از هدر دادن وقت فرد است. تغییرات چشمگیر در دست خط فرد در یک متن نیز دروغگویی فرد را نشان می دهد.

افرادی که دچار فشار خون بالا هستند، در هنگام نوشتن فشار زیادی بر قلم وارد کرده و نوشته های آنها بسیار پر رنگ است؛ این شیوه نگارش همچنین سطح انرژی بسیار بالای فرد را نشان می دهد. نوشته های افراد مبتلا به اسکیزوفرنی اغلب به سمت راست یا چپ

منحرف می شوند؛ همچنین یکی از نشانه های اولیه بروز بیماری آلزایمر نیز خط بسیار ریز و تنگ است.

کسانی که بسیار ریز و کوچک می نویسند: آنها احتمالا توانایی های خود را دست کم می گیرند و خودشان را از آنچه واقعا هستند کمتر ارزیابی می کنند و ممکن است گاهی تنگ نظر و خرده گیر باشند.

کسانی که نامرتب های احساساتی می نویسند: افرادی که در زندگی بسیار فعال هستند و به همین دلیل برایشان مشکل است که بتوانند ثابت و بی تحرک بمانند و برخی از کارهایشان حساب شده و سنجیده نیست، به همین دلیل گاهی اوقات برای دوستان و افراد خانواده غیرقابل پیش بینی هستند. آزادی شخصیتی برای آنها خیلی مهم است و اهمیت زیادی به استقلال خود می دهند و خیلی احساساتی رفتار می کنند.

با فاصله نویس های بی تکلیف: کسانی که کلمات را با فاصله می نویسند خیلی راحت با دیگران رابطه برقرار کرده و خیلی ساده و بی تکلیف به دیگران نزدیک می شوند. گاهی به راحتی از کوره درمی روند و با این کار ممکن است به حریم شخصی دیگران تجاوز کنند لیکن علتش آنست که ارزشی به خودداری کردن و کنترل خود نمی دهند اما انسان هایی کوشا و باطراوت هستند که سریع تصمیم گرفته و با کارهای خود به دیگران خدمت می کنند.

مرتب های سرکوبگر: افرادی که خودشان را بسیار کنترل می کنند و دوست ندارند به راحتی شخصیت خود را لو بدهند، حتی گاهی اوقات برایشان مشکل است که احساسات شان را بروز دهند و آن را سرکوب می کنند.

پررنگ های با اعتماد به نفس: افرادی که علاقه زیادی به مخالفت کردن با دیگران دارند چون احساس قدرت و اعتماد به نفس زیادی می کنند و دوست دارند روی دیگران اعمال نفوذ کنند و به همین خاطر شخصیت افراد را درست درک نمی کنند.

کمرنگ های دلسوز: افرادی که کمرنگ می نویسند افرادی حساس و دلسوز می باشند و موقعیت دیگران را حتی بیشتر از خودشان درک می کنند و این امکان نیز وجود دارد که قادر به اثبات حرف خودشان نباشند و خیلی راحت ضربه می خورند و وقتی دیگران از آنها انتقاد می کنند خیلی سریع از موضع خودشان عقب نشینی می کنند.

محافظه کارها: کسانی که خیلی کند و آهسته می‌نویسند به سرعت قادر به نشان دادن عکس‌العمل نیستند این افراد احتمالاً به زمان بیشتری برای ابراز عقیده خود نیاز دارند افرادی که آهسته می‌نویسند از نظر خلق و خو اغلب اشخاصی ملاحظه‌کار و محتاط هستند و در نتیجه به زمان بیشتری برای فکر کردن و فهمیدن نیاز دارند و در ابراز احساسات‌شان هم کند هستند و اغلب دوست دارند هیچ تصمیمی نگیرند تا اینکه یک تصمیم غلط بگیرند.

شتابزده‌های کم حوصله: کسانی که دستخط تند و شتابزده‌ای دارند احتمالاً افرادی کم‌حوصله هستند و از اتلاف وقت خسته می‌شوند و از نظر خلق و خو بسیار لحظه‌ای هستند. سریع درک می‌کنند و در نشان دادن رفتار و احساسات‌شان چندان پایدار نیستند و اغلب به دلیل شتابزدگی در تصمیم‌گیری دچار لغزش و خطا شده و از اینکه در آرامش به حرف‌های دوستان‌شان گوش کنند، خسته می‌شوند.

ساده‌های با تدبیر: افرادی که در روابط با دیگران ترجیحاً واقع‌گرا و باتدبیر هستند و نمی‌توانند قبول کنند که گاهی باید با دیگران کنار بیایند و به آنها توجه کنند و همچنین اطرافیان آنها به ندرت از آنچه درون آنها می‌گذرد، آگاهی پیدا می‌کنند.

زیبا نویس‌های رسمی: کسانی که دستخط زیبا و پررنگ و لعابی دارند این امکان وجود دارد که گاهی به شدت رسمی برخورد کرده و خیلی مفصل و باعلاقه درباره مسائل دلخواهشان حرف بزنند و این احتمال نیز وجود دارد که در خواسته‌ها و تمایلاتشان پرتوقع و رؤیایی باشند.

شکسته نویس‌های با اراده: کسانی که دستخط شکسته دارند و حروف را زاویه‌دار می‌نویسند افرادی بسیار با اراده که در کارهایشان حد وسط را قبول ندارند و به همین علت اهل سازش و مصالحه نیستند و اغلب به همین خاطر که حد وسط را دوست ندارند از دیگران خسته می‌شوند و تصمیمی نمی‌گیرند چون می‌ترسند راه اشتباه را انتخاب کنند.

فشرده نویس‌های منزوی: کسانی که کلمات را درهم و فشرده می‌نویسند افراد راحتی نیستند و در جمع خودشان را به کناری می‌کشند و می‌خواهند کنترل خود را از دست ندهند. از برقراری رابطه با دیگران خوش‌شان نمی‌آید و گاهی دوست ندارند خود را فردی خوشفکر نشان دهند. اغلب بعد از دیگران ابراز عقیده می‌کنند و عقیده خود را می‌گویند و این به این علت است که قدری محتاط هستند. لحظه‌ای که فرد قلم را روی کاغذ قرار می

دهد، ذهن و هویت خود را به چاپ می‌رساند بنابراین کاراکترهای نوشته شده هویت پنهان شخص را نمایان می‌سازند. دست‌نوشته به هر شکل و فرم (دستخط، امضا، ترسیم اشکال و خطوط، رسم علائم، ...) همانند اثر انگشت، اثری فردی است که ویژگی‌های فیزیکی، روحی روانی و هویت رانمایان می‌کند.

میزان شیب دستخط هرکس، نشان‌دهنده نوع واکنش عاطفی فرد در موقعیتهای عاطفی است. هر قدر دستخط شما به سمت راست یا چپ متمایل باشد، واکنش شما در قبال مسایل زندگی، عاطفی تر است. و اگر دستخط شما حالت عمودی دارد، واکنش‌های شما بیشتر منطقی و عقلانی است. یعنی معمولاً براساس حقایق، اطلاعات و منطق، واکنش نشان می‌دهید و واکنش شما در قبال مسایل مختلف زندگی، کمتر جنبه احساسی دارد.

دستخط و شیوه تفکر: در صورتیکه نویسنده حروف را بصورت نوک تیز می‌نویسد که شبیه (لا) می‌شود نویسنده فردی سریع‌الانتقال هست که مسایل را خیلی زود درک می‌کند. اما اگر حروف را به شکل قوس دار و کشدار می‌نویسد نویسنده کمی تا قسمتی دقیق هست ولی سرعت درک نسبتاً کمتری دارید.

دستخط و قدرت تجزیه و تحلیل فرد: در صورتیکه نویسنده حروف را بصورت خطوطی شکسته و یا کمی شکسته می‌نویسد بطوری که در بین دندانها، حالت (الی) کوچکی بصورت خطوطی خط خطی شکسته بدون انحنا ایجاد می‌کند، وی از قدرت تحلیل خوبی برخوردار است؛ اما اگر دندانهای حروف را خیلی قوس دار می‌نویسد (مثل دستخط بچه‌های ابتدای)، در زمینه تجزیه و تحلیل مسایل ضعیف می‌باشد.

عواملی که اصولب خط را تشکیل می‌دهد: در هر خطی علائم و آثاری موجود است که حکایت از وضعیت و حالت و روحی نویسنده می‌نماید و علائم مزبور بشرح زیرین می‌باشد. درشتی - نازکی - بزرگی - کوچکی - عمودی - مایل - قلابدار - صاف - جازم - مردد و مشکوک - سفت و محکم - شل - استوار - پیچیده - چهارگوش - مدور - مساوی - غیرمساوی - صعودی - نزولی - نقطه دار - بی نقطه - طرز تحریر نقطه‌ها - افقی - غیرافقی - طرز دوایر کلمات - محدب - مقعر - پیچ و خم دار - گوشه دار - باز - بسته - دنداندار - فاصله دار - بی فاصله - متراکم - مجتمع - مجزا - متناسب - غیرمتناسب - پایدار - متغییر - ریز - بزرگ - مهیج - راست - کج - چلیپا - یکنواخت - متنوع - تند - کند - مرتعش

بخش دهم: توزین خط

توزین خط عبارت از اندازه گیری میزان فشاریست که در موقع حرکت تحریر بقلم وارد می آید بدین نحو است:

ترازویی را که از نوع توزین نامه هاست باید انتخاب نمود مشروط بر اینکه حساسیت آن تا ۳۵۰ گرم باشد کاغذ را در یک کفه صاف گذارده و با دست روی آن کاغذ می نویسند و در موقع تحریر وزنه هایی در کفه دیگر قرار داده تا حد متوسط فشار وارده بر قلم معلوم می گردد و رقمی که حد متوسط وزن را معین می کند عبارت است از میزان فشاری است که در موقع تحریر بقلم وارد می آید. وزن نوشته در حالت سکون با وزن حالت حرکتی تفاوت دارد. در حالت سکون وزن عبارت از وزن کاغذ و موادی است که بصورت کلمات روی آن ترسیم می گردد و در حالت حرکت میزان فشاری است که در موقع تحریر بقلم وارد می آید و رقمی که از عمل اخیر بدست خواهد آمد وزن نوشتجات ترسیمه را تشکیل می دهد از آزمایشها نتایج زیرین بدست آمده است.

هرکس دارای وزن متوسطی از خط می باشد که از ۱۰ گرم شروع و به ۳۵۰ گرم منتهی و اکثر افراد وزن خطشان بین ۲۵ تا ۵۰ گرم می باشد

برای وزن خط حد متوسط آن در نظر گرفته می شود زیرا دست هر نویسنده یک حداکثر و یک حداقل را دارا می باشد و این رقم بین ۳ تا ۸ گرم قابل تغییر می باشد

خطوط مرتعش و لرزان کاملاً واضح و نمایان است و هر نوع از تردید و تشکیک نویسنده با کمال وضوح مشخص و معین می گردد و حکایت از امراض عصبی نویسنده می نماید

در این آزمایش سرعت و کندی تحریر کاملاً معلوم و مشخص می گردد. خط هر نویسنده در هر سه سال متضمن جزئی تغییر می باشد و این تغییر بستگی با حالت و وضعیت اعضاء انسان دارد و خستگی و ضعف و لاغری موجب تغییر وزن خط می گردد. توزین خط معرف جنس نویسنده آن است و خطوط مردان می باشد وزن خط به هیچ وجه در بادی امر با نیروی بدنی انسان ارتباط ندارد

فردی که ورزش کرده و دارای عضلات قوی می باشد وزن خطش از ۲۵ الی ۵۰ گرم تجاوز نمی کند. استحکام قلم تاثیر زیادی در وزن نوشته دارد هر قدر قلم سخت و محکم باشد آثار آن در تحریر سنگین وزن بوده و افرادی که با قلم خودنویس می نویسند حد

متوسط وزن خط آنها بین ۳۵ تا ۴۰۰ گرم می باشد و خط با قلمهای معمولی ۲۵ تا ۳۰ گرم است توزین خط عامل بزرگی برای اطباء روحی خواهد بود که از روی وزن خط تشخیص می دهند که نویسنده به چه امراضی می باشد

بخش یازدهم: روش های تشخیص اسناد جعلی

۱. روش شیمیایی

برای تشخیص تجانس دو نمونه خطی در یک سند، از آزمایش توفل آنالیز استفاده می شود همچنین برای ظهور آثار یا خطوطی که در شناسنامه ها یا اسناد رسمی با جوهر نوشته میشود از آزمایش «سولفوسیانورپتاسیم» استفاده میگردد و با استفاده روش های جداسازی نظیر کروماتوگرافی های مختلف و الکتروفورز برای شناسایی جوهرها و یا ظهور نوشته های پاک شده با استفاده از مواد شیمیایی مثل بخار ید، نترات نقره و ناین هیدرین انجام می شود

۲. روش فیزیکی

در این روش از تجهیزات و دستگاه ها براساس خاصیت فیزیکی و بازتاب نوری عناصر تشکیل دهنده اسناد استفاده می شود که از مهم ترین این دستگاهها به میکروسکوپ نوری، میکروسکوپ الکترونی، که دستگاه ظهور آثار فشار قلم و ویدئواسپکتال می توان اشاره کرد؛ از اشعه ماوراء بنفش برای مشاهده تغییر یا حذف اسناد خودنویس نوشته و تشخیص لومیناس (نخ) چک و پول استفاده می شود واز اشعه مادون قرمز نیز برای تشخیص زمان امضای جعل شده یا برای موارد تشخیصی در اسناد نیمه سوخته (نوشته ای که به رنگ خاکستری درآمده باشد) استفاده می شود.

۳. روش گرافولوژی

گرافولوژی، روان شناسی خط و امضاء می باشد که از طریق آن میتوان تشخیص داد که فرد امضاء کننده در شرایط عادی سند را امضاء کرده یا تحت فشار روحی بوده است. (روش مقایسه ای) در پژوهش حاضر بدلیل نگاه پژوهشگر برای سهل ترین روش شناسایی مقایسه ای اسناد بدون نیاز به آزمایشگاه علوم جنایی بررسی می گردد.

بخش دوازدهم: بررسی مقایسه ای اسناد

بررسی مقایسه‌ای اسناد عبارت است از هرچیز دست‌نویس و یا چاپی، تایپی و مانند آن که از یک منبع شناخته‌شده تهیه و جهت تطبیق با اسناد مشکوک و مجعول مورد استفاده قرار بگیرد و به بیان دیگر، بررسی مقایسه‌ای اسناد به منظور شناسایی و یا تطابق خطوط و امضاهای افراد با توجه به عادت‌های تحریری و ویژگی‌های فردی نویسنده در اسناد انجام می‌گیرد در بررسی مقایسه‌ای دست‌یابی به اسناد مشکوک و جمع‌آوری مناسب و کافی نمونه‌ها که باید نسبت به آن‌ها توجه کافی شود و نوشته‌های مشکوک و مجعول جهت بررسی و کشف جعل در اسناد اولین و بهترین روش بررسی مقایسه‌ای است. اصولاً افراد در هنگام ترسیم و یا کپی امضای اشخاص دیگر، سعی می‌کنند عادات تحریر خود را در آن بروز ندهند، به عبارت دیگر این اشخاص هنگام ترسیم یک امضاء صفات اختصاصی و منحصر به فرد (تحریر) صاحب آن را اقتباس می‌کنند و در این راستا آنان ترسیم خطوط را برنوشتن حروف بیشتر ترجیح می‌دهند؛ در این گونه موارد می‌توان تعیین کرد که این امضاء جعلی است یا خیر؛ ولیکن باید توجه داشت که نمی‌توان با مقایسه امضاء و نمونه‌های دست‌خط مظنون به هویت تحریرکننده آن پی‌برد؛ علم و تجربه ثابت کرده است که هر فردی در نگارش و تحریر دارای عادات منحصر به فرد تحریری و نگارشی است که ظهور و بروز این عادات را در نحوه نقطه‌گذاری، سرکش‌گذاری، دندان‌گذاری، مکث، فشار و لرزش قلم، فواصل حروف و کلمات که در متن فوق اشاره نموده‌ام. بنابراین با تشخیص عادت‌های تحریری و نگارشی منحصر به فرد اشخاص و مقایسه آن‌ها با اسناد و نوشته‌های موردنظر می‌توان انتساب یا عدم انتساب نوشته و سند به شخص مورد نظر و همچنین اصالت یا جعلی بودن نوشته و سند مزبور را تعیین کرد. برای رسیدن به این هدف و در راستای دست‌یابی به مهارت‌های نگارشی و تحریری منحصر به فرد اشخاص در کشف علمی جرائم از دو روش استفاده می‌شود.

الف. روش خطوط و امضاهای اسکتایی؛

ب. روش خطوط و امضاهای متعارفی و مسلم‌الصدور.

۱. روش خطوط و امضاهای استکتایی

در بسیاری از موارد، خط و امضای اطمینان‌بخشی از منکر در دسترس نیست تا اساس تطبیق قرار گیرد. ماده ۲۲۴ ق. آ. د.م. در این مورد اعلام می‌دارد: «می‌توان کسی را که خط یا مهر یا امضاء یا اثر انگشت منعکس در سند به او نسبت داده شده

است، اگر در قید حیات باشد، برای استکتاب یا اخذ اثرانگشت یا تصدیق دعوت کرد». بر این اساس قانونگذار به استنادکننده اختیار داده است که از او درخواست کتابت کند، یعنی از دادگاه بخواهد که منکر را برای نوشتن یا امضاء کردن سندی مشابه آنچه مورد اختلاف است؛ به دادگاه فراخواند. این درخواست را در اصطلاح «استکتاب» گویند. در این روش قاضی یا کارشناس از شخص موردنظر می‌خواهد خطوط و امضاهایی را تحت شرایطی معین، تحریر نماید که طبیعتاً این خطوط و امضاها حاوی عادات تحریری و نگارشی شخص است برای این‌که در این روش بتوان به عادات‌های تحریری و نگارشی منحصر به فرد شخص مورد نظر دست یافت.

بخش سیزدهم: نکات حائز اهمیت در هنگام استکتاب

نخست هویت استکتاب‌شونده باید احراز شود و نسبت به اصالت هویت وی نیز یقین حاصل شود تا از کسی به جای دیگری استکتاب نشود.

مشابهت قلم یا وسیله تحریری، جوهر یا مرکب مورد استفاده کاغذ یا زمینه تحریر و همچنین حالت تحریر (روی زانو- ایستاده - پشت میز) در سند اصلی و استکتابی رعایت شود.

استکتاب به صورت املا انجام شود و سند مورد نظر در دید استکتاب‌شونده، قرار نگیرد. هنگام استکتاب باید از متنی استفاده کرد که بیشتر کلمات و عبارات سند متنازع‌فیه در آن متن نیز مندرج باشد.

باتوجه به عادات‌های تحریری و نگارشی اشخاص در هنگام استکتاب چنانچه در متن اصلی غلط‌آملائی وجود داشته باشد استکتاب‌کننده نباید هیچ‌گونه توجه و راهنمایی در مورد غلط‌آملائی و نقطه‌گذاری و خط‌خوردگی و غیره به استکتاب‌شونده بدهد.

میزان استکتاب در اسناد طولانی، دو یا سه مرتبه استکتاب کفایت می‌کند، ولی در مورد اسناد دارای کوتاه و همچنین در مورد امضا حدود ۲۰ مرتبه استکتاب انجام می‌شود.

فواصل هرنوبت استکتاب، استراحت مختصری به استکتاب‌شونده، داده شود و برگ استکتاب نیز پس از امضاء برای استکتاب‌شونده در حین استکتاب‌های بعدی فراموش شود.

توجه به هیجان‌ات روحی و حرکات غیرارادی استکتاب‌شونده هنگام استکتاب مهم است؛ چه بسا افراد بی‌گناه از روی ترس، خط و امضایشان تغییر پیدا کند و یا بعضی جااعلان، آگاهانه خط و امضای خود را تغییر بدهند.

قبل از این که استکتاب‌شونده از قصد واقعی استکتاب‌کننده مطلع شود از او خواسته شود که در موارد بیوگرافی خود یا آدرس محل سکونت چند سال اخیرش چند سطر بنویسد. بدیهی است که در این مورد چون استکتاب‌شونده از قصد اصلی استکتاب‌کننده آگاه نیست؛ هیچ‌گونه تلاشی برای تغییر عمدی خط و امضای خود انجام نمی‌دهد و در نتیجه عادت‌های نگارشی و تحریری منحصر به فرد خود را بروز می‌دهد. این امر تغییرات بعدی استکتاب‌شونده، در خط و امضای خود را مشخص می‌کند (نجابتی، ۱۳۸۷: ۲۱۰).

بخش چهاردهم: روش خطوط و امضاهای متعارف و مسلم‌الصدر

خطوط متعارفی و مسلم‌الصدر، خطوطی هستند که شخص از خود برجای گذاشته است و صدور آن‌ها از طرف وی مسلم و قطعی است؛ نظیر چک، سفته، نوشته‌های شخصی روزمره. بدیهی است که مهم‌ترین ویژگی مشترک آن‌ها این است که همگی حاوی عادت‌های تحریری و نگارشی منحصر به فرد شخص هستند. در مورد استفاده از روش خطوط و امضاهای متعارف و مسلم‌الصدر، رعایت نکات فوق‌الذکر الزامی است.

بخش پانزدهم: ویژگی‌های متفاوت در اسناد مسلم‌الصدر و استکتابی

امکان ملاحظه حالات روحی و عکس‌العمل‌های شخص و روش خطوط استکتابی وجود دارد؛ درحالی که روش خطوط مسلم‌الصدر و متعارف چنین امکانی ندارد.

امکان استکتاب سریع، کند و عادی در روش استکتابی برخلاف روش خطوط متعارفی و مسلم‌الصدر وجود دارد.

امکان به‌دست آوردن حروف و کلمات و اعداد متجانس با حروف، کلمات و اعداد سند موردنظر در روش استکتابی برخلاف روش خطوط متعارفی و مسلم‌الصدر وجود دارد.

در روش استکتابی برخلاف روش خطوط متعارفی، امکان دسترسی به خطوط و امضاها در حالات مختلف وجود دارد.

برخلاف روش استکتابی، در روش خطوط متعارفی احتمال تغییر عمدی خط و امضاء وجود ندارد.

در روش استکتابی ممکن است فاصله زمانی زیادی بین تحریر سند و استکتاب وجود داشته باشد، ولی در روش خطوط متعارفی امکان به دست آوردن خطوط و امضاها با فاصله زمانی کمتری وجود دارد.

ملاحظه شروع گردش قلم بعضی از عادت‌های نگارشی شخصی، در روش استکتابی برخلاف روش خطوط متعارفی امکان‌پذیر است.

در روش استکتابی برخلاف روش خطوط متعارفی و سبک‌های تحریری شخص، هنگام استکتاب مشخص نمی‌شود.

در روش استکتاب می‌توان قلم و کاغذ و جوهر مشابه با قلم و کاغذ و جوهر سند موردنظر انتخاب کرد، درحالی‌که در روش خطوط متعارفی و مسلم‌الصدور همیشه این امکان به‌طور مطلوب وجود ندارد.

در مورد شخص متوفی، روش استکتابی امکان‌پذیر نیست و فقط باید از روش خطوط و امضاهای متعارفی و مسلم‌الصدور بهره گرفت.

فتوکپی اسناد فاقد ارزش مقایسه است، به‌خصوص در مورد امضاء زیرا ویژگی‌های تحریری و نگارشی منحصر به فرد شخص موردنظر و همچنین اختلاف رنگ و جنس جوهر، آثار پاک‌شدگی و تراشیدن و الحاق و الصاق و آثار فشار قلم و غیره از روی فتوکپی اسناد قابل بررسی نیست.

بخش شانزدهم: بررسی اسناد و دست نوشته ها

بررسی اسناد رسمی و غیر رسمی و مدارک هویتی و اوراق بهادار از نظر الحاق و الصاق و دست خوردگی و تراشیدن و خراشیدن و محو و سیاه کردن کردن و دوباره نویسی و ساختن مهر و امضای اشخاص حقیقی و حقوقی، بررسی اسناد مشکوک و دست نوشته ها خوانده می شود یکی از عوامل مهم تنظیم کننده روابط مختلف افراد جامعه با یکدیگر، اسنادی است که مردم به آنها اعتماد دارند و اگر اعتماد و اطمینان افراد جامعه نسبت به اسناد تنظیمی سلب شود، امنیت و نظم اجتماعی و روابط اجتماعی آن جامعه با اختلال روبرو خواهد شد. بنابراین حفظ و رعایت صحت مفاد و محتوای آن ها جهت جلب اعتماد عمومی، لازم و ضروری است.

بخش هفدهم: سند اعم از رسمی و عادی و تجاری، از سه بخش اساسی تشکیل شده است

رسانه، وسیله ای حاوی و حامل متن و مندرجات سند است که در اکثر موارد، رسانه همان کاغذ است، لیکن هر شیئی دیگری مثل شیشه، دیوار و چوب می تواند به عنوان رسانه استفاده شود؛

متن، جزئی از سند است که مقصود نویسنده را بیان می کند که با یکی از آلات تحریری می تواند تحریر شود؛ امضاء جزء تأییدی و تصویبی اسناد است.

روش بررسی خط تاییبی: متن های تایپ شده نیز تکنیک های خاصی را می طلبند. اینگونه متن ها به «متن ناشناس» معروفند. بیشتر نامه های تهدید به صورت تایپ شده تهیه می گردند. نوع ماشین تایپ و یا نرم افزار تاییبی، انتخاب خط (فونت) و اندازه آن، نوع چاپگر، شناسایی محل مرکز و شماره تلفنی که دستگاه کامپیوتر به آن متصل و احیاناً از اینترنت و یا پست الکترونیکی استفاده شده، فاکتورهای اصلی برای کارشناسان تعیین هویت می باشند. حتی در عصر لپ تاپ و کامپیوتر و انتقال پول های الکترونیکی بیشتر مردم مجبور به نوشتن در برخی موقعیت ها هستند و بطور یقین، دستخط هم مثل اثر انگشت منحصر به فرد است.

بخش هیجدهم: تعرف امحاء در علم خط شناسی جنایی

از خراشیدن یا تراشیدن و پاک کردن با پاک کن یا مواد شیمیایی و پوشاندن و سیاه کردن حروف یا کلمات یک سند توسط جوهر یا نوشته های دیگر به صورت هدفمند، به گونه ای که آن قسمت از سند قابل خواندن نباشد مهم ترین بررسی اسناد مجعول، امحاء و تغییر در مندرجات اسناد است. امحاء در اسناد اغلب زمانی یافت می شود که متهم به جعل می خواهد که محتوی اصلی سند را پنهان کند. جاعل عموماً سعی می کند، سند را با افزودن تعدادی خطوط یا اضافه کردن جوهر با کشیدن خطوط بر روی نوشته ها با خودکار یا ماژیک غیر قابل خواندن کند. امحاء یکی از مصادیق جعل مادی است که در تعریف قانونی جرم جعل در کنار الحاق و الصاق و اثبات، به آن اشاره شده است

طرق بررسی خطوط امحاء شده برای نمایان نمودن متن در اسنادمجموعول: رایج ترین روش شیمیایی و فیزیکی برای تجزیه و تحلیل نوشته‌های امحاء شده استفاده از نور مادون قرمز و نور ماورای بنفش و معرف های شیمیایی مثل سولفید آمونیوم و بخار ید و نیترات نقره است. برای آشکار کردن نوشته ها در اسنادی که خطوط خودکاری با ماژیک سیاه و محو شده باشند، از الکل اتیلیک استفاده می شود. دستگاه ویدئواسپکترا ل دستگاه ترکیبی است که نور مادون قرمز و نور ماورای بنفش و نور مرئی را برای بررسی اسناد مجموعول داشته جهت آشکار کردن خطوط سیاه و محو شده با قلم از نور مادون قرمز آن استفاده می شود و شیوه های دیگر بررسی نوشته های امحاء شده، پردازش تصاویر تهیه شده توسط نرم افزار فتوشاپ نسخه ۷ است که از روش های دیجیتالی بسیار مؤثر در بررسی اسناد امحاء شده و راه حل اثر بخش در مدارک جنایی است. این روش کم هزینه بوده و به زمان کمی برای وضوح سازی نیاز می باشد. با توسعه تحقیق در این روش، قابلیت های زیاد آن در زمینه - های مختلف علوم جنایی آشکار شده و ارزش و اعتبار آن اثبات خواهد شد.

بخش نوزدهم: الحاق و الصاق

نخست: الصاق، حداقل دو نوشته متفاوت از یک شخص به همدیگر وصل و چسپانده می شود؛ به طوری که در نظر اول، یک سند به حساب می آیند اما در الحاق، رقم یا حرف یا کلمه ای در متن یا حاشیه یک سند اضافه می شود

تراشیدن و خراشیدن: خراشیدن، از بین بردن یک جزء کلمه است. مثل اینکه واژه «حسین» را به «حسن» تبدیل کند اما تراشیدن، از بین بردن تمام کلمه است.

قلم بردن در نوشته: عبارت است از تغییر و تبدیل حروف و کلمات یا ارقام موجود، بدون اینکه کلمه یا رقم جدیدی اضافه شود مثل اینکه عدد ۱ را به ۲ یا ۳ تبدیل کند.

نتیجه گیری

باتوجه به تورم پولی در سالهای اخیر و وجود نوسان شدید بازار اقتصادی و رشد فزاینده ارزش اسناد و تشکیل پرونده های دعاوی ملکی در سطح محاکم دادگستریهای ایران و تهیه اصول اسناد مالکیت موجب گردیده اشخاص منفعت طلب و جاعلین با تحصیل غافلگیرانه امضای واقعی مالکان با قصد تقلب از آنها در عقود و مرادات مالی عرف جامعه با سوء نیت اخذ می نمایند که هر چند امضا، واقعی از سوی صاحب حق دستخط و امضاء صادر شده

است. اما جعل نیل به تقلب و جرم جعل جهت تحقق نتیجه فعل مجرمانه را حادث می‌دارند و نیز تحت عنوان جرم جعل از هویت غیر برای اعتبار بخشیدن به سند یا دست نوشته، اشخاصی را تعرفه میدارند که با قدری تحمل و ریز بینی بصورت تخصصی میتوان کاشف به عمل آورد که کتمان حقایق می‌نمایند و با این دیدگاه می‌بایست نسبت به اصالت اسناد قبل از گسترش جرم جعل سند و امضاء نقش ایفاء نمود، با کمی آموزش تخصصی نسبت به کارکنان دادگستری های کشور و وکلاء و مشاوران قوه قضاییه و حتی مسئولین تصدیق کننده اسناد سازمانهای متولی را برای ارتقاء سطح آموزش تخصصی به موضوعیت صدور تصدیق نامه اصول اسناد منتج به تشخیص اوراق جعلی نماییم با مذاقعه به پژوهش حاضر بدون داشتن لوازم آزمایشگاهی بصورت مقایسه ای یا حتی روش شناسی نویسنده از طروق روانشناسی دستخط و امضاء به هویت نویسنده پی برد مقنن برای تضمین حقوق عامه مربوط به بزه جعل مجازات بازدارنده در قوانین کیفری ایران تصویب داشته لیکن کافی نبوده است، اما نظم حاکم بر جامعه و نوع دادوستد و بنگاه داری ملکی فاقد آموزش تخصصی حقوقی ضمن گسترش دعاوی دیگر خود موجب ازدیاد پرونده های جعل شده اند در این خصوص راهکاری پیشنهاد میگردد که هر بنگاه معاملاتی احدی از فارغ التحصیلان رشته حقوق را بعنوان ناظر عقود با پرداخت حق العمل تعهد به رعایت تشریفات اولیه عقود بین متعاملین نمایند و بدین صورت ضمن اشتغال زایی باعث عدم رشد این نوع جرایم می‌گردیم.

منابع و ماخذ

- ۱- معین، محمد. فرهنگ فارسی. چاپ و صحافی: چاپخانه سپهرایران. تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۴.
- ۲- حمید زاده اربایی، نجف. مقدمه‌های برجعل اسناد. تهران: کارآگاه، ۱۳۸۸، صص ۲۰-۱۰
- ۳- محمدنسل، غلامرضا. جستارهایی در پیشگیری انتظامی از جرم. تهران: دانشگاه علوم انتظامی ناجا، ۱۳۸۹.
- ۴- گلدوزیان، ایرج. محشای قانون مجازات اسلامی. تهران: مجد، ۱۳۸۷.
- ۵- آخوندی، محمود. آیین دادرسی کیفری. تهران: نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ هشتم، جلد ۲، ۱۳۸۴، ص ۴۹.
- ۶- گل محمدی خامنه، علی. مبانی امور انتظامی (۱). تهران: اداره کل پشتیبانی آموزش ناجا، ۱۳۷۴.
- ۷- دهخدا، علی اکبر. لغت نامه. چاپ اول. دوره جدید.
- ۸- کوشا، ارسلان. مطالعه تطبیقی جرم جعل معنوی اسناد در حقوق جزای ایران و فرانسه. تهران: دانشگاه امام صادق (ع)؛ ۱۳۸۷. ص ۵.
- ۹- جعفری، لنگرودی محمد جعفر. ترمینولوژی حقوق. جلد ۲. تهران: کتابخانه گنج دانش؛ ۱۳۸۸. ص ۱۵۵۵.
- ۱۰- حمید زاده اربایی، نجف. مقدمه ای بر جعل اسناد. تهران: کارآگاه؛ ۱۳۸۸. ص ۵۵
- ۱۱- امیر شاهی، منوچهر. مبانی مدیریت اسناد. تهران:
- ۱۲- انصاری، ولی الله (۱۳۸۰)، پلیس علمی، تهران: انتشارات سمت.
- ۱۳- بیابانی، غلامحسین و سید کمال هادیان فر (۱۳۸۴)، فرهنگ علوم توصیفی، تهران، نشر تأویل.
- ۱۴- سافرشتاين، ریچارد (۱۳۷۸) کشف علمی جرائم، گروه مترجمین، تهران، انتشارات معاونت آموزش ناجا.
- ۱۵- سودرمن، هاری و جان اوکانل (۱۳۷۱)، پلیس علمی (کشف علمی جرائم) ترجمه، یحیی افتخار زاده، تهران: انتشارات زوار، چاپ دوم.

- ۱۶- سوزان، بل (۱۳۸۹)، دانشنامه پلیس علمی، ترجمه مهدی نجابتی و علی شایان، تهران: انتشارات سمت.
- ۱۷- گینسلن، رابرت ای و لی هنری، (۱۳۸۶)، پیشرفت‌ها در فناوری انگشت‌نگاری، ترجمه محمد اعرابی، تهران، نشر کارآگاه.
- ۱۸- نجابتی، مهدی (۱۳۸۱)، پلیس علمی، کشف علمی جرائم، تهران: انتشارات سمت.
- ۱۹- بیابانی، غلامحسین و هادیانفر، سیدکمال (۱۳۸۴) فرهنگ توصیفی علوم جنایی، نشر تأویل
- ۲۰- سوانسون، نیل سی و همکاران (۱۳۸۱) تحقیقات جنایی، ترجمه مهدی نجابتی و همکاران، نشر جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبایی، چاپ دوم.
- ۲۱- گلدوزیان، ایرج (۱۳۸۶) حقوق جزای اختصاصی، چاپ سیزدهم، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۲۲- قانون مجازات اسلامی (۱۳۷۵) بخش تعزیرات، ماده ۵۲۳.
- ۲۳- لوینسون، جی (۱۳۸۶) اسناد مشکوک، چاپ اول، ترجمه، انتشارات معاونت پژوهشی دانشکده امام باقر (ع)